

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник ректора

проф. _____ Гладкий І.П.

“ ____ ” _____ 2012 р.

Р О Б О Ч А   Н А В Ч А Л Ь Н А   П Р О Г Р А М А

з дисципліни „Державне регулювання економіки”

(за вимогами кредитно-модульної системи)

Робоча програма складена старшим викладачем кафедри економіки підприємства Прокопенко М.В. на основі освітньо-професійної програми для галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» та навчального плану за напрямом 6.030504 «Економіка і підприємництво».

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри "Економіки підприємства"
протокол № __ від " __ " _____ 200_ р.

Завідувач кафедрою

економіки підприємства, к.е.н., проф.

І.А. Дмитрієв

Схвалено Радою (методичною комісією) ФУБ

Протокол № __ від " __ " _____ 200_ р.

Голова Ради (методичної комісії)

факультету управління та бізнесу, д.е.н., проф.

І.А. Дмитрієв

«УЗГОДЖЕНО»

Зав. випускової кафедри, д.е.н., проф.

І.А. Дмитрієв

" __ " _____ 200_ р.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(системний змістовий модуль)

1. Опис навчальної дисципліни

«Державне регулювання економіки»

Характеристика обсягів підготовки	Характеристика лекційного потоку	Характеристика навчального процесу
Загальний обсяг – 3 кредита Усього годин – 108 Усього блоків змістових модулів – 3 Один блок змістових модулів – 36 годин Усього змістових модулів – 12 Один змістовий модуль – 9 годин Всього аудиторних годин на тиждень – 2 години (1 лекцій, 1 практичних занять)	Галузь знань: 0305 "Економіка і підприємництво" Напрямок підготовки 6.030504 "Економіка і підприємництво" Освітньо - кваліфікаційний рівень – бакалавр. Кількість навчальних груп в потоці – 2 Лектор, відповідальний за курс – ст. викладач Прокопенко Микола Вікторович	Навчальний курс – циклу нормативних дисциплін підготовки бакалаврів Рік підготовки 2-й Семестр навчання 6-й Кількість лекційних годин – 18 Практичні заняття, годин – 18 Самостійна робота, годин – 72 Поточний контроль модульне тестування Підсумковий контроль інтегрований іспит

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліна “Державне регулювання економіки ” належить до нормативних дисциплін циклу природничо-наукової підготовки спеціалістів за напрямом “Економіка підприємства”

Предметом навчальної дисципліни є система принципів державного впливу на економічний і соціальний розвиток країни.

Мета навчальної дисципліни – підготовка фахівців для виконання майбутніх професійних обов'язків з використання організаційних основ державного регулювання економіки.

Основні завдання дисципліни – формування у студента системи знань, вмінь та уявлень щодо предмету дисципліни.

В результаті вивчення курсу “ Державне регулювання економіки ” студент повинен.

Знати:

- Основні засади та принципи державного регулювання економіки.
Функції держави у системі ДРЕ
- Особливості кейнсіанської та монетарної політики. Сучасні теорії державного регулювання
- Принципи та методи податкового та грошово – валютного регулювання
- Зміст структурної та інвестиційної політики держави в сучасних умовах господарювання
- Основні пункти державної політики в галузі науково – технічної політики та інноваційного розвитку
- Основні складники державної програми підтримки підприємницької діяльності
- Основні напрямки державної зовнішньоекономічної політики, її цілі та задачі

- Принципи державної цінової політики та антиінфляційні заходи в системі керування національної економіки
- Принципи регіональної державної політики
- Принципи та засади державного регулювання суспільного сектору економіки
- Основи та гарантії державного регулювання соціальної інфраструктури національної економіки
- Сутність та основні заходи держави щодо стабілізації екологічної рівноваги та правові аспекти державного регулювання природоохоронної діяльності

Вміти:

- Обґрунтовувати необхідність втручання держави у ринкові процеси
- Розраховувати основні показники функціонування економіки згідно з монетарною та кейнсіанською концепціями
- Розробляти та обґрунтовувати необхідність застосування тих чи інших важелів регулювання грошового обігу
- Вміти розробляти та аналізувати заходи по підтримці підприємницької діяльності
- Планувати та обґрунтовувати необхідний розмір інвестиційних вкладень у економіку країни
- Вести облік та оцінку ефективності зовнішньоекономічної діяльності держави
- Розробляти заходи щодо удосконалення експортно – імпоротної політики держави
- Обчислювати рівень безробіття та інфляції, а також необхідні кошти для їх усунення
- Вибирати необхідні інструменти регулювання суспільного сектору держави

- Розробляти й обґрунтовувати заходи щодо соціального захисту населення
- Визначати пріоритетні напрямки природоохоронної діяльності держави

Уявлення. У подальшому, отримані знання з дисципліни, будуть використані при вивченні дисциплін: „Планування та прогнозування економіки”, „Національна економіка”, а також у дипломному проектуванні.

Для підготовки спеціалістів на рівні знань в програмі навчальної дисципліни передбачений цикл лекцій у їх сполученні з СРС.

В лекційному курсі викладення теоретичних матеріалів приводиться досить докладно, супроводжується доказом основних положень, в процесі читання лекцій передбачено застосування проектору LightPro.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Блок змістових модулів (розділ) №1.

Загальні категорії державного регулювання економіки

Змістовий модуль (тема) 1

Державне регулювання економіки як функція держави.

Причина, місце та роль державного регулювання економіки. Об’єкт та предмет дисципліни “Державне регулювання економіки”. Державне регулювання та державне управління – взаємозв’язок понять.

Змістовий модуль (тема) 2

Стратегія соціально-економічного розвитку країни.

Еволюція стратегій державного регулювання економіки. Кейнсіанська та інші методика державного регулювання економіки. Монетаризм та зміцнення валютно-фінансової системи.

Змістовий модуль (тема) 3

Фінансова політика.

Податкова система. Сутність податкового обкладання, його суб'єкти, об'єкти, засоби. Бюджетна система - її роль та сутність. Грошево-валютне регулювання.

Змістовий модуль (тема) 4

Структурна та інвестиційна політика.

Структурна перебудова економіки країни. Перебудова організаційних структур управління, у системах внутріфінансового виробництва. Перехід від директивного до індикативного планування економічного розвитку. Кредитна політика. Залучення міжнародних інвестицій.

Змістовий модуль (тема) 5

Науково-технічна та інноваційна політика.

Науково-технічна політика як наслідок тісного зв'язку інноваційної та інвестиційної політики. Стимулювання високотехнологічних галузей. Державне регулювання інноваційних процесів (основні функції держави): акумуляція коштів, планування інноваційної політики й стратегії, стимулювання інновацій, здійснення правової бази інноваційних процесів тощо.

Змістовий модуль (тема) 6

Державне регулювання підприємництва.

Підтримка концепції. Основні положення Закону України о підприємстві. Закон України про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції підприємницької діяльності. Державне регулювання підприємництва у розвинутих країнах Заходу.

Блок змістових модулів № 2

Державне регулювання ринкової економіки

Змістовий модуль (тема) 7

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародне поділення праці (вивіз капіталу, обмін товарів). Багатостороннє регулювання міжнародних господарських зв'язків .

Основні сфери міжнародного співробітництва (валютно-фінансові відносини та міжнародна торгівля).

Змістовий модуль (тема) 8

Державне регулювання цін та інфляції.

Основні принципи ціноутворення. Індксація цін. Політика лібералізації цін. Регулююча роль держави.

Змістовий модуль (тема) 9

Регіональна економічна політика.

Роль та місце регіональної економічної політики. Регіональна економічна політика як продовження державного регулювання економіки країни, щодо регіонів. Урахування місцевих особливостей.

Блок змістових модулів (розділ) №3.

Суспільне і соціальне регулювання

Змістовий модуль (тема) 10

Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання.

Державне регулювання та державне управління – їх взаємозв'язок. Державне регулювання суспільного сектору економіки. Особливості державного регулювання державних підприємств. Державне регулювання суспільного сектору економіки у країнах Заходу.

Змістовий модуль (тема) 11

Соціальна політика.

Державне регулювання зайнятості та доходів населення. Державне регулювання соціальної інфраструктури. Соціальне страхування, пенсійне забезпечення.

Змістовий модуль (тема) 12

Державне регулювання природоохоронної діяльності.

Причина виникнення державного регулювання природоохоронної діяльності. Екологічні проблеми як наслідок інтенсивного розповсюдження інноваційних процесів.

Заходи держави щодо стабілізації екологічної рівноваги. Правові аспекти державного регулювання природоохоронної діяльності.

4. Розподіл навчального часу за модулями та видами занять

(таблиця 4.1 та таблиця 4.2)

Таблиця 4.1 - Розподіл навчального часу за модулями та видами занять

Перелік та назви змістових модулів	Загалом на змістовий модуль, год/кредит	Лекцій	Прак. робіт	СРС
Блок змістових модулів (розділ) №1. Загальні категорії державного регулювання економіки				
Змістовий модуль 1. Державне регулювання економіки як функція держави.	6 / 0,17	1	1	4
Змістовий модуль 2. Стратегія соціально-економічного розвитку країни.	6 / 0,17	1	1	4
Змістовий модуль 3. Фінансова політика.	6 / 0,17	1	1	4
Змістовий модуль 4. Структурна та інвестиційна політика.	6 / 0,17	1	1	4
Змістовий модуль 5. Науково-технічна та інноваційна політика.	6 / 0,17	1	1	4
Змістовий модуль 6. Державне регулювання підприємництва.	6 / 0,17	1	1	4
Всього за змістовим модулем 1	36 / 1	6	6	24
Блок змістових модулів (розділ) № 2 Державне регулювання ринкової економіки				
Змістовий модуль 7. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.	12 / 0,33	2	2	8
Змістовий модуль 8. Державне регулювання цін та інфляції.	12 / 0,33	2	2	8
Змістовий модуль 9. Регіональна економічна політика.	12 / 0,33	2	2	8
Всього за змістовим модулем 2	36 / 1	6	6	24
Блок змістових модулів (розділ) № 3 Суспільне і соціальне регулювання				
Змістовий модуль 10. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання.	12 / 0,33	2	2	8
Змістовий модуль 11. Соціальна політика.	12 / 0,33	2	2	8
Змістовий модуль 12. Державне регулювання природоохоронної діяльності.	12 / 0,33	2	2	8
Всього за змістовим модулем 3	36 / 1	6	6	24
ЗАГАЛОМ	108 / 3	18	18	72

Таблиця 4.2 – Перелік тем практичних занять

<i>Змістовний модуль №</i>	<i>Назва практичних занять</i>	<i>Кількість годин</i>	<i>Обсяг навчального матеріалу (кредити)</i>
1	Сутність, принципи, та причини виникнення ДРЕ	1	0,03
2	Класична та кейнсіанська теорії управління	1	0,03
3	Фінансові важелі регулювання грошового обігу держави	1	0,03
4	Структурна та інвестиційна політика держави	1	0,03
5	Основи регулювання підприємницької діяльності	1	0,03
6	Зовнішньоекономічна діяльність держави: зміст, функції та засади управління.	1	0,03
7	Регулювання експортно – імпортової політики держави	2	0,06
8	Інфляція, ціноутворення та безробіття в рамках системи державного контролю	2	0,06
9	Регулювання економічної політики	2	0,06
10	Суспільний сектор економіки: контроль, регулювання та державні гарантії.	2	0,06
11	Засади соціальної політики держави.	2	0,06
12	Сучасні засади природоохоронної діяльності держави.	2	0,06
	ЗАГАЛОМ	18	1

5. Структура залікових модулів та оцінка працевитрат студента

Таблиця 5.1 - Структура залікових модулів

№	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	Обсяг навчального матеріалу (кредити)	Форма контролю
1	Перший заліковий модуль (по змістовим модулям 1 - 6)	36	1	Поточне тестування
2	Другий заліковий модуль (по змістовим модулям 7 - 9)	36	1	
3	Третій заліковий модуль (по змістовим модулям 10 - 12)	36	1	
4	Інтегрований іспит			

Примітка: кредити за дисципліну студенту нараховуються після успішного засвоєння та позитивної звітності за кожний заліковий модуль як арифметична сума кредитів.

6. Система оцінка знань студентів і шкала оцінок

Таблиця 6.1- Система оцінка знань студентів за окремими модулями.

За шкалою ESTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90 – 100
BC	Добре	75 – 89
DE	Задовільно	60 – 74
FX	Незадовільно з можливістю перездати	35 – 59
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1 – 34

Примітка: згідно з наказом МОН України від 30.12.05 №774 підсумкова оцінка знань з навчальної дисципліни визначається як середньозважена результатів засвоєння окремих залікових модулів.

$$Q = \alpha_1 \cdot B_1 + \alpha_2 \cdot B_2 + \alpha_3 \cdot B_3,$$

де $\alpha_1 = \alpha_2 = \alpha_3 = 0,33$ – вагові коефіцієнти складності 1-го,2-го, 3-го залікового модулів, відповідно;

B_1, B_2, B_3 – абсолютні значення оцінки знань (у балах, 1÷100) за окремими заліковими модулями;

Q – значення підсумкової оцінки знань студентів (у балах, 1÷100) за навчальну дисципліну.

7. Види, форми та методи навчання (лекції, практичні роботи, консультації, самостійна робота)

Види проведення поточного та підсумкового контролю:

1. Контроль відвідування занять.
2. Перевірка та прийом домашніх завдань.
3. Усне опитування на лекціях, практичних заняттях.
4. Письмові контрольні роботи.
5. Письмові тестові роботи
6. Підсумкове тестування за заліковими модулями.

8. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Державне регулювання економіки».
2. Методичні вказівки і завдання до практичних занять з дисципліни «Державне регулювання економіки».
3. Методичні вказівки і завдання до самостійних робіт з дисципліни «Державне регулювання економіки».
4. Комплект пробних тестових завдань.

Всі матеріали містяться в електронному вигляді на освітньому порталі ХНАДУ.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі акти

1. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" // Голос України. - 2000. -5 травня.
2. Закон України "Про оплату праці" // Нове законодавство України. Випуск 3.- К., 1993.
3. Закон України "Про підприємництво" // Нове законодавство України. Випуск 2- К., 1992.
4. Закон України "Про цінні папери і фондову біржу". - К.: Парламентське видання, 2000.

Основна:

5. Албегова И.М., Емцов Р.Г., Холопов А.В. Государственная экономическая политика: опыт перехода к рынку / Под ред. А.В. Сидоровича. М.: Дело и сервис, 2008.
6. Бункина М.К., Семенов А.М. Экономическая политика. Учебное пособие. – М., ЗАО "Бизнес-школа "Интел – Синтез", 2006.
7. Васильев В. Государственное регулирование национальной экономики. Учебно-методическое пособие. – М.: Изд. отдел УНЦ, 2002.
8. Ведута Е.Н. Государственные экономические стратегии / Рос. экон. акад. М., 2008.
9. Государственное регулирование экономики и социальный комплекс: Учебное пособие для вузов / Под ред. Т.Г.Морозовой, А.В.Пикулькина. - М.: Финстатинформ, 2007.
- 10.Еременко В.И. Антимонопольное законодательство зарубежных стран // Государство и право. - 2005. - №9.

11. Козырин А.Н. Валютный контроль внешнеторговой деятельности: Юридический справочник – М.: Новый юрист, 2008.

12. Пономарева В.А. Государственно-монополистическое регулирование деятельности банков. Границы и противоречия. - М.: Финансы и статистика, 2005.

13. Серегина С.Ф. Роль государства в экономике. Синергетический подход. – М.: Издательство "Дело и Сервис", 2006.

14. Солнцев В. Государственное регулирование цен и контроль за их применением // Экономист, 2006, № 6.

15. Сыркин В.И. Региональное развитие в переходной экономике. - Владивосток: Дальнаука, 2007.

Додаткова:

16. Государственно регулирование рыночной экономики: Учебник для вузов / Под общ. ред. Кушлина В.И., Волгина Н.А., редкол.: Владимирова А.А. и др. – М.: ЗАО "Издательство "Экономика", 1999.

17. Государственное регулирование рыночной экономики: Учеб. пособие. – М.: Дело, 1998.

18. Государственное регулирование рыночной экономики: учебник для вузов. / Под общ. ред. В.И. Кушлина, Н.А. Волгина. М., 1997.

19. Кормишина Т.П. Государственное регулирование экономики: Учеб. пособие. – М., 1996.

20. Ламперт Х. Социальная рыночная экономика. Германский путь. М.: Дело, 1997.

21. Управление государственной собственностью: Учебник / Под ред. д.э.н., профессора В.И. Кошкина, к.э.н., доцента В.М. Шапиро. – М.: ИН-ФРА-М, 1999.

22. Якобсон Л.И. Экономика общественного сектора. Основы теории государственных финансов: Учебник. М.: Наука, 1995.

Узгодження з іншими дисциплінами плану

Дисципліна	Викладач	Підпис

Підпис укладача _____